

Fvg. 1. Majbølle. Ydre, set fra nordøst.

Aa. RI. 1951

MAJBØLLE KIRKE

MUSSE HERRED

Kirken, der i katolsk tid var viet til *S. Anna*¹ (sml. klokke nr. 1, s. 978), var fra 1690 til 1803 anneks til Sakskøbing, hvortil den blev henlagt ifølge forordningen 1688². Kronen, der allerede i begyndelsen af 1500'rne sad inde med kaldsretten³, beholdt denne, indtil kirken efter auktionen over det laalandske ryttergods 1725 blev tilskødet Christian Carl von Gabel til Giesegaard, tilligemed Fuglsang og Prierskov godser⁴, som allerede 1726 solgtes til Abraham Lehn til Berridsgaard (sml. alterkalk, s. 975 og begravelse, s. 979), hvis søn, Poul Abraham Lehn, indlemmede kirken i det af ham 1784 oprettede baroni Guldborgland⁵, som ejede kirken, til den overgik til selveje 1. juli 1914.

Efter en præsteindberetning 1706 var der i ældre tid en lignende »afgudisk« valfart til S. Anne kirke i Majbølle som til Kippinge på Falster⁶.

Sagnet fortæller, at kirkens alterstager er skænket af en mand, der var i havsnød på Guldborgsund⁷ (sml. lysekrone, s. 978).

Kirken ligger på fladt terræn midt i byen. Kirkegården er i ny tid udvidet mod nord, og i 1862—63 er der anlagt et kirkegårds-anneks på den anden side af vejen⁸. Kirkegården omkring kirken indhegnes af et smukt stendige, der ikke er gammelt; 1715—16 blev hele det daværende dige, ialt 170 m, omsat for 18 rdl. (rgsk.), men det er senere atter omsat, hvilket allerede blev krævet i 1721 (syn). I øst og vest står diget meget tæt ved kirken, i vest endog så tæt,

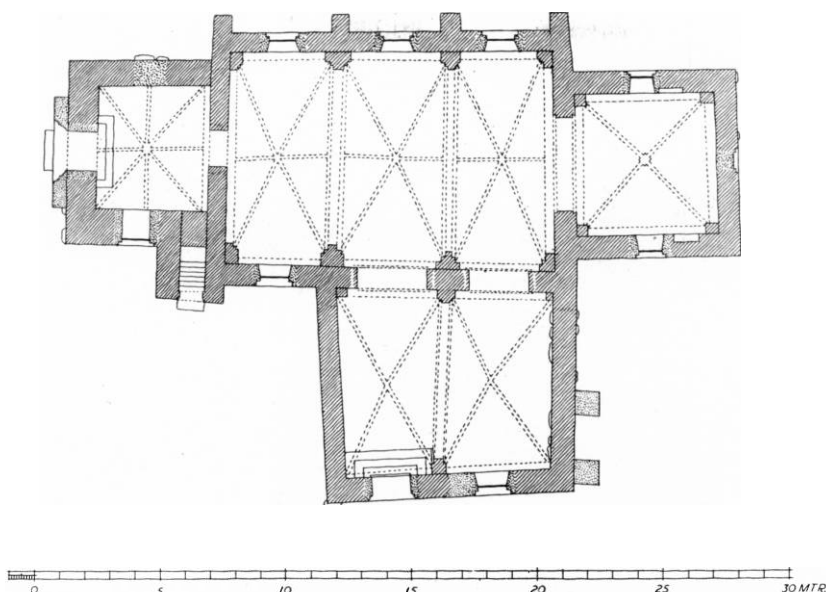
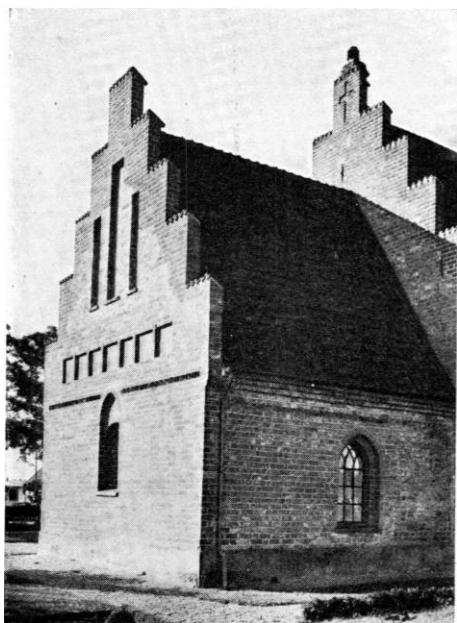

Fig. 2. Majbølle. Plan. 1:300. Målt af A. W. Fyhn 1951.

at kirken nu har fået indgang gennem tårnet direkte fra vejen, efter at denne er blevet udvidet. På hver side af tårnet er der nu en stor kirkegårdslåge, og i sydhegnet er der en lille låge. 1694 havde kirkegården låger til alle sider undtagen mod øst, 1697—98 blev der anskaffet en ny kirkegårdsport, hvortil der 1701—02 blev købt seks stolper og i 1723—24 en taskelås. 1714—15 fik kirkegårdsporten nyt tag (rgsk.), men dette fjælletag over porten var i 1813 forrådnnet (syn). Alt dette drejer sig sikkert om porten på vestsiden, hvor der i 1859 stod et stort lågeparti med fire murede piller (fig. 4).

Kirken består af gotisk kor og skib samt sengotisk tårn og sydfløj, alt bygget af munkesten i munkeforbandt. 1755 meddeles om kirken, at »tilforn har det været en korskirke, men i den sidst residerende sognepræst, hr. Adam Roy's (†1690) tid er den nordre udbyggt bleven nedbrudt« (præsteindb.). Ud for nordsidens midterste fag findes ved gravning mange murbrokker i jorden, men de stammer antagelig fra et tvåbenhus, der kan være blevet revet ned før 1690; en nordre tværfløj har kirken sikkert aldrig haft.

Den gotiske kirke har næppe haft muret sokkel, nu ses kun en cementpudset stribe over udstikkende syldsten; i munkestensmurværket er mange flammede og sorte sten. Den temmelig lille korbygning danner indvendig et kvadrat på 18 x 18 fod å 31,4 cm. I østgavlen har koret et blændet, falset, fladbuet vindue i spidsbuet spejl, som skærer op i et savskifte, og derover findes en frise af kvadratiske småblændinger med pudset bund. De ni i alt væsentligt nymurede kamtakker har munketeglsafdækning; under de tre midterste er rektangulære

Aa. RI. 1951

Fig. 3. Majbølle. Koret, set fra nordøst.

højblændinger, hvis form sikkert er gammel. Gavlen har muligvis tidligere haft flere kamtakker (fig. 4). Korets sydside har over det moderne vindue et savskifte; gesimsen har bestået af to udkragede binderskifter, der delvis er bevarede under den moderne gesims. Nordsiden er som sydsiden.

Skibets østgavl er ikke i forbandt med koret, men iøvrigt ses intet bevis for, at de to bygningsafsnit ikke skulle være samtidige. Gavlen er glat, de munketeglsafdækkede kamtakker er nymurede. Skibets langmure har udvendige støttepiller; på sydsiden indgår to af dem i sydkapellets mure og den vestre i tårnets trappehus, mens den anden pille fra øst er borthugget ved kapellets opførelse; dog viser bevarede rester af dens top, at

den er samtidig med muren, og at den har afbrudt gesimsen. På nordsiden er alle pillerne bevarede, men de har fået moderne bryn under munketeglsafdækning. De er i dårligt forbandt med langmuren, men dog vist oprindelige, og det har således fra første færd været hensigten at overhvælve det temmelig brede rum. Den gotiske gesims dannes af et savskifte under to udkragninger, vest for sydkapellet er den ommuret. Den gamle syddør er opslugt af kapellets arkade, på nordsiden synes at have været en dør i det midterste fag. Vestgavlens kamme på begge sider af tårnet er nye; i 1859 var der ingen kamme (fig. 4). I tårnets mellemstokværk ses skibets gavlfelt med tre store, spidsbuede blændinger over et tre skifter højt, forsænket bånd i hele gavlens bredde. Alle blændinger har været kalket. Skævt i den midterste blænding har der været en lille glug, hvis stik nu er borthugget for at give plads for en gennemgang til skibets loft. Gavlens fugning er ret stærkt forvitret.

Det indre. I hver af korets sidemure er en fladbuet niche. Den spidse korbue har lavtsiddende vederlag og er falset i begge sider. Korets overmure er stregfugede til tre skifter under nuværende bjælkelag; derover, som på alle gavlene, er fugerne udglattede. Mellem lofterne sidder en lille, oprindelig luge.

Ændringer og tilføjelser. I koret er indbygget et krydshvælv med runde vægbuer hvilende på hjørnepiller, samt med topkvadrat og overribber. Skibet har fået tre fag gotiske, seksdelte hvælv med søm langs kappekanterne og falsede piller med skråt vederlagsbånd; der er her ingen overribber.

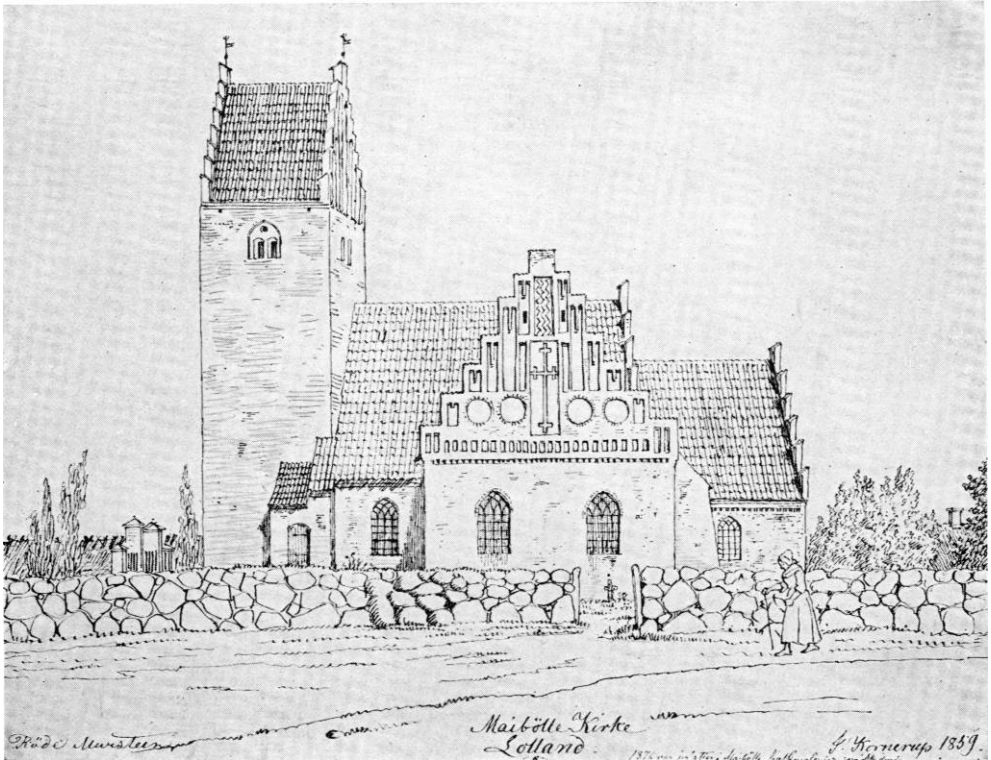

Fig. 4. Majbølle. Ydre, set fra syd. Efter tegning af J. Kornerup 1859.

Tårnet er sengotisk. Dets syld er næsten skjult under en cementpudset sokkel. I syd synes en oprindelig østfals at være indgået i et moderne vindue til tårnrummet, i nord er et fladbuet vindue tilmuret. Tårnrummet, der kun med en spidsbuet dør åbner sig mod skibet, har et samtidigt, otteadelt hvælv uden overribber. O. 1750 lod Abraham Lehn tårnrummet, som 1720—21 havde fået stolestader, indrette som gravkapel; 1820 var dette kun ved et par dårligt lukkende fjælledeøre adskilt fra skibet. Før 1840 blev rummet brugt som materialhus (syn). Sydsidens lille trappehus er samtidigt med tårnet. Dets østmur dannes af den gamle støttepille ved skibets gav, dets vestvæg går med en fuget murflade helt igennem tårnmuren. Der er derved dannet en meget høj åbning, som for største delen er spærret af tårnhvælvet, i hvis overside der synes at have været muret trin til en trappe, der har været så lav, at man for at komme under muråbningens fladbuestik måtte kravle på maven. Man kan ikke undre sig over, at stikket senere er hugget bort for at give plads for en mere bekvem træstige. Trappehusets overdelt er nymuret, dets pulntag har munketegl. Mellemstokværket har til de tre sider fladbuede glugger; mærkeligt nok er den søndre, der ikke gør indtryk af at være senere indhugget, ikke vist

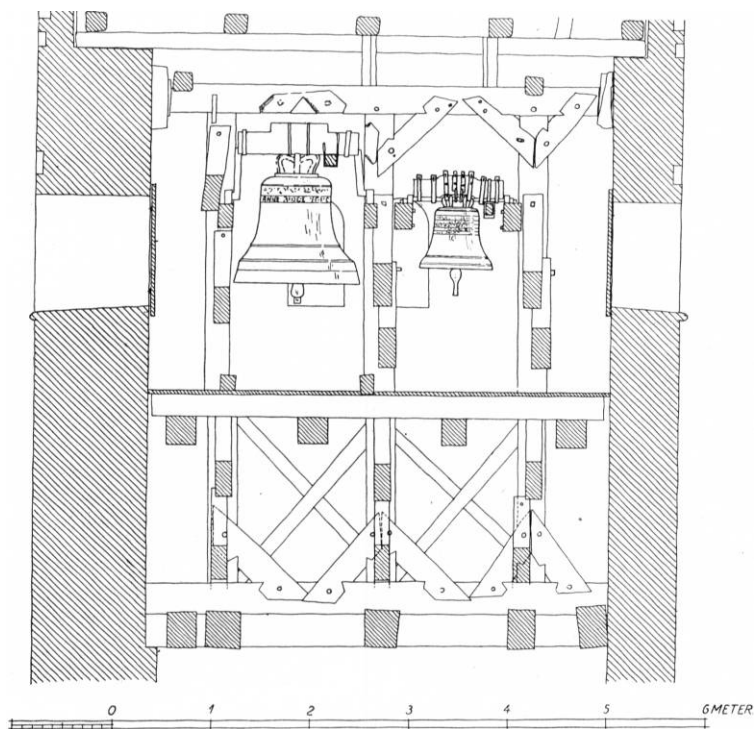

Fig. 5. Majbolle. Klokkestol. Snit vest—øst. Målt af A. W. Fyhn 1951 (s. 970).

på tegningen fra 1859 (fig. 4). Klokkestokværket har fire fladbuede tvillingglamhuller med en lille cirkelglug over; det hele er til de tre sider indfattet i et spidsbuget spejl. Den usædvanlig fine klokkestol går gennem to stokværk (fig. 5—6) og er sikkert oprindelig. Den udkragede tårngesims er tildels ny, og de kamtakke, blændingsprydte gavle er opsat 1854 og har to forgyldte fløje, der er kopieret efter en ældre fløj⁸, som blev opsat 1720-21, og hvis knap og fløj af kobber vejede 13,5 pund (rgsk.). Fløjene har form af kronede dragehoveder, i den østre står PAL 1772 (Poul Abraham Lehn) og RL 1889 (Rosenørn-Lehn), i den vestre RL 1854. Tidligere havde tårnet pyramidespir, hvortil der 1720-21 blev tildannet en spidsbom af en riseg (rgsk.), og tre år efter blev der foretaget betydelige reparationer på tagværket (rgsk.). 1755 siges tårnet at være belagt med tegl i en firkantet spids (præsteindb.). 1872 havde tårnet munketagsten⁹.

Sydflojen er en gotisk tilbygning, som måske har været et kapel med tilknytning til S. Anna-dyrkelsen (sml. s. 966). Muligvis har kapellet fra første færd ikke stået i forbindelse med kirken; kun under denne forudsætning er det nemlig forståeligt, at menigheden i 1697 krævede et pulpitur opsat med den motivering, at kirken var for lille (rgsk.). Kapellet dækker to af sydsidens tre

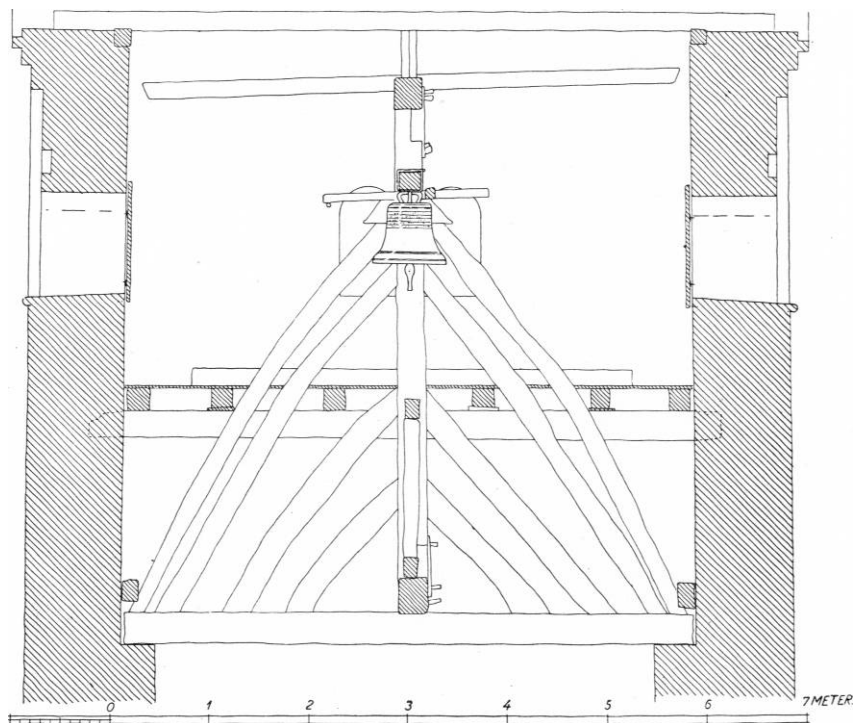

Fig. 6. Majbølle. Klokkestol. Snit nord—syd. Målt af A. W. Fyhn 1951 (s. 970).

fag, således at de gamle støttestøtter indgår i det nye murværk. I vestsiden er spor af et vindue, østsiden er med sine to støttestøtter helt omsat i 1876, da 43,6 m³ blev ommuret⁸. Langmurene har gesims af udkragninger som på skibet. I sydgavlen (fig. 7) er dør og vindue nye; vest for det nuværende vindue har der siddet et ældre, der antagelig har været gavlens eneste; det har i det indre tvunget hvælvingspillen mod vest. I gavlfaçaden er den rige blændingsgavl med de hulfasede hængestave gammel, kun det østre hjørne og de munke-teglsafdækkede kamtakker er nye. I det indre er brudt to spidse arkadebuer i skibets sydmur. De to fag krydshvælv har vægbuer i nord og syd og falset gjordbue på vægpiller; ingen overribber.

Kapellet synes i længere tid at have gjort tjeneste som våbenhus, idet en del af rummet i 1699—1700 blev skilt fra ved en bræddevæg samtidig med, at murermesteren lagde gulv i våbenhuset. Betegnelsen »lille kirke« brugtes dog samtidig, således blev der her i 1720—21 opstillet stole, og selvom det ikke fremgår klart af regnskaberne, er det sandsynligvis den søndre del af kapellet, der har været skilt fra som våbenhus, mens resten har været åben ind mod kirken. I 1840 blev kirkens indgang lagt over i tårnrummet i stedet for »den gamle lave, i sønder side«, der efter Friis var spidsbuet⁹, og det søndre våbenhus

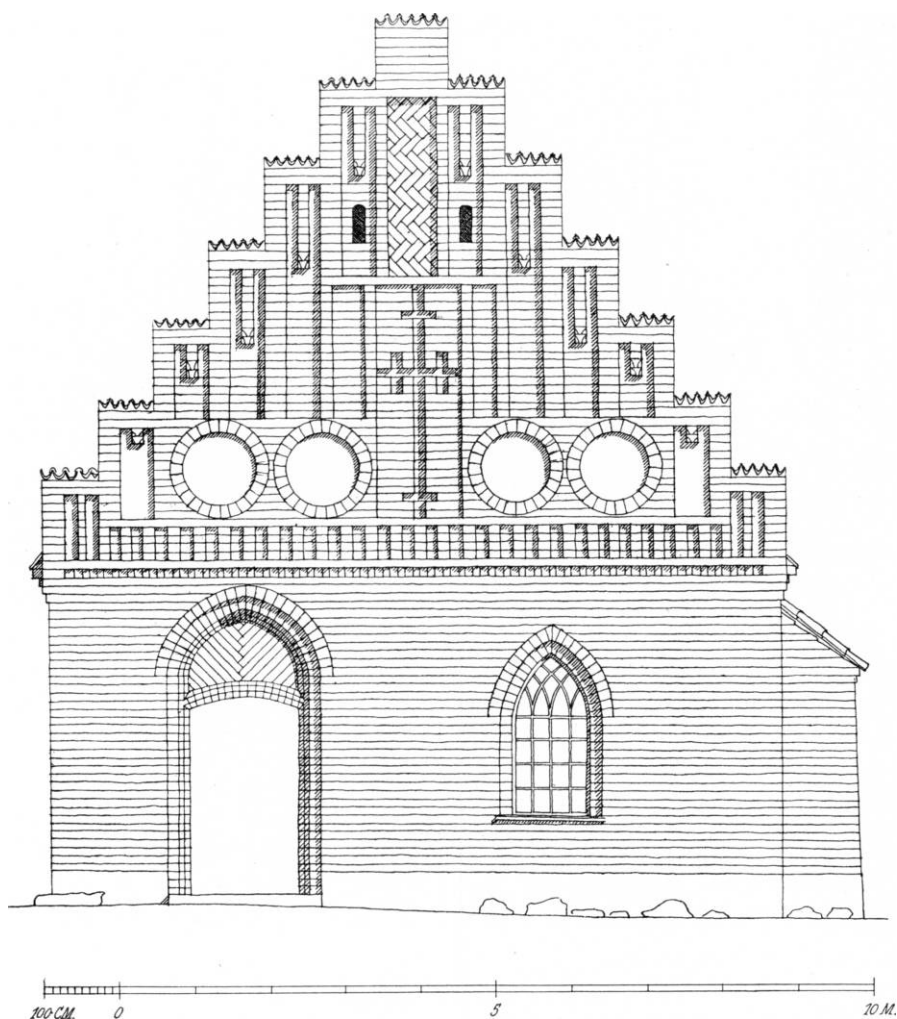

Fig. 7. Majbølle. Sydgavl. 1:100. Målt af Mogens Herold 1942.

blev derefter materialhus (syn). I 1853 oplyses, at »kirken har modtaget sin oprindelige form og størrelse, idet et tidligere afsondret rum i den søndre ende af korskirken er tillagt kirken ved at nedtage en opført mur«, og året efter, at »sidekirken, som forhen ved en mur var adskilt fra hovedkirken, er sat i forbindelse med denne, hvorved den er blevet lysere og hyggeligere« (syn). Når der i 1859 »i gavlen« blev indhugget og indsat to nye vinduer (syn), kan det kun dreje sig om de to på fig. 4 viste vinduer i kapelgavlen, hvoraf det vestre 1877 blev erstattet med en portal (syn).

Hovedrestaureringer er sket på murværket i 1697—98 (rgsk.) og på tag, vinduer og det indre i 1721 (syn og rgsk.). Sidstnævnte restaurering har været markeret ved et malet årstal i tårnhvælvet (præsteindb.). »Den lille kirke«

Fig. 8—9. Majbølle. Kalkmalerier. Evangelisten Johannes og havdyrenes skabelse (s. 974).
Efter J. Kornerups akvareller 1876.

fik ved denne lejlighed nye tagsten på østsiden, og korets dækning med munke-tagsten blev omlagt. Kirken, der »inden udi er med sort mos begroet og meget uanseelig« skulle afskrabes og hvidtes, og ribberne sirlig afpensles med rød eller grå farve (syn). I kirkens nordmur og i tårnets vestside blev indsat 3,5 alen høje og 2 alen brede egetræsvinduer med to rammer til at åbne; på sydsiden blev indsat tre vinduer og på korets nordside eet vindue af samme art, men kun 2,5 alen høje. Endvidere blev der leveret en dør til *kalkhuset*, der måske har været en del af sydkapellet, hvis det ikke har ligget helt uden for kirken. I 1840 udtalte man sin glæde over, at der var indrettet en »ny og smuk indgang med dør i den vestre ende af kirken«, men allerede 1856 var begejstringen kølnet, og man krævede en portal over døren (syn). Det tog dog 20 år, før der forelå tilbud på dette arbejde. Samtidig skulle otte gamle vinduer udskiftes⁸.

Kirken står nu indvendig glatpudset og har gulv af røde, gule og sorte mursten, i tårnet af gule fliser. Vinduerne har spidsbuede jernstel. Udvendig står kirken med røde mure, der 1862 var rødkalkede og »afstribede« (syn). Tagene er hængt med vingetegl.

KALKMALERIER

I 1876 afdækkede Kornerup på korets og skibets hvælv en serie kalkmalerier, som atter blev overkalkede, og som nu kun kendes fra Kornerups farveskitser, som ikke giver grundlag for en sikker kunsthistorisk vurdering¹⁰. Imidlertid viser de så mange lighedspunkter med arbejder af den i amtet meget virksomme »Elmelundemester«, at de med stor sandsynlighed kan tilskrives ham. De må være udført i slutningen af 1400'rne.

Korets østkappe. Gud Fader i siddende stilling holder foran sig et T-formet

kors (eller måske kun den vandrette planke) med Kristi afsjælede legeme, hvorover helligåndsdue svæver. Nord herfor en stor halvfigur af en engel, der efter sit skriftbånds minuskelindskrift: »sanct(us) ma[tthæus]« må være evangelistsymbolet. Derover læses på et skriftbånd: »de humanitate« (»om det menneskelige«), svarende til, at Matthæusevangeliet begynder med Kristi stamtræ. Syd for treenighedsbilledet er malet et skriftbånd med »[s]ancte petri«(!) men apostelfiguren kendes ikke. Korets *sydkappe*: evangelisten Marcus sidder og tilskærer sin pen foran en skrivepult, hvorpå ligger en opslået bog med ordene: »in initio« (»i begyndelsen«), indledningsordene i Marcusevangeliet. Over evangelistens hoved et skriftbånd med: »[s]anct(us) marc(us)«. Foran ham står hans symbol, en stor, vinget løve med et ulæseligt skriftbånd. Korets *vestkappe*: evangelisten Lucas sidder ved en trefodsformet pult og skriver; over hans hoved står: »[s]anct(us) lucas«. Foran ham står den vingede okse, hvis hvide skind er bedækket med runde, røde pletter, og af hvis mund udgår et skriftbånd med: »de passione« (»om lidelsen«). Korets *nordkappe*: evangelisten Johannes arbejder som Lucas og holder i venstre hånd et blækhorn. I bogen læses: »in principio e(rat)« (»i begyndelsen var . . .«), evangeliets første ord. Skriftbåndet over hans hoved har: »de . . . iste (evangeliste?) iohanne«. Foran ham står en mægtig ørn, på hvis skriftbånd kun bogstaverne »loc« er læselige (fig. 8). Billedbaggrundene er strøet med små stjerner og seksprykkede blomster.

Skibets hvælv har været dekorerede med en række scener fra skabelseshistorien og Adams og Evas historie, men kun tre af dem kendes: 1) Gud skaber havdyrene (fig. 9); hans højre hånd er hævet med den traditionelle skabelseshandgestus, i venstre holder han en fisk, hvis haleparti ikke synes at være færdigskabt. Desuden ses en anden fisk, krebsdyr og to nydeligt tegnede havfruer. 2) Eva fristes af slangen, der slynger sig op ad træet og har overkrop som en kvinde med udslået hår og krone; Adam står ved siden af, mærkeligt nok dækker begge menneskene sig med bladkoste. 3) Uddrivelsen af paradiset. Keruben svinger sværdet med højre hånd og løfter advarende den venstre, Adam og Eva flygter, trædende på slangen. Under billedet er med minuskier malet en indskrift, som Kornerup læste: »dam pui(us) ho dapnauit sclā ponto«, men som sikkert skal være: »adam prim(us) ho(mo) dampnavit secula pomo« (»Adam, det første menneske, gjorde slægten forbandet formedelst et æble«) (sml. Taagerup, s. 667). Billedbaggrunden er dekoreret på samme måde som i koret. Farverne er rødt, grønt, gult og gråt, karnationerne synes at have været hvide eller svagt tonede.

Fig. 10. Majbølle. Indre, set mod øst.

K.W.1951

INVENTAR

Alterbord, nyt, af fyrretræ.

†*Alterklæder*. 1) Et gammelt grønt raskes alterklæde nævnes 1697 (rgsk.). 2) 1697 anskaffedes et nyt af rødt klæde med frynser om (rgsk.). 3) Et nyt alterklæde af rødt plyds foret med rødt lærred og kantet med sølvsnore anskaffedes 1708 (rgsk.).

Altertavle fra 1877 med maleri af A. Dorph, Kristus på korset, i nygotisk rammeværk.

**Altertavle* fra 1638, nu i Nationalmuseet (se Orebygaards †kapel, s. 946).

†*Altertavle* af snedkerarbejde fra 1500'ernes sidste halvdel istandsattes 1721 for 24 dlr. (rgsk.). Tavlen var skænket af Christoffer Gøye til Gunderslevholm og Birgitte Bølle til Orebygaard, hvis navne og fædrene og mødrene våben var malet på tavlen tillige med to rimede, religiøse indskrifter (præsteindb. 1755). 1806 var altertavlen ganske forfalden (syn), og 1815 afløstes den af den ovenfor nævnte *altertavle, som tidligere stod i Orebygaards kapel.

Altarsølv. *Kalk* fra 1662 med bæger fra 1736. Sekstunget fod med fodplade, lodret standkant med hjertelignende figurer og streger i svagt relief, kort, sekskantet skaft, knop med skarp midtryk og seks opdrevene tunger med gra-

veret, gotiserende stavværk på over- og undersiden. På en af fodens tunger er graveret et korstræ med skriftbånd »INRI«, hvorpå en lille støbt Kristusfigur er fastloddet; på to andre tunger er graveret hjelmede våbenskjolde for givnerne, Alexander Rumohr og Karen Andersdatter Skytte, samt deres initialer APR og KAD. Ingen stempler. Stort, let udadsvejfet bæger med graveret skriveskrift: »Foræret til Maybølle Kirke af Allexander Rumohr Forvalter over Møen, og hans Hustrue Karen Andersdaatter Skytte, Anno 1662. Omgiort og Forbedret af Herskabet Hr. Abraham Lehn till Berritz-Gaard etc. og hans Frue Sophia Amalia Eddinger Ao. 1736«. Indskriften omgives af spinkle, graverede grene. Ingen stempler. Nuværende højde 19 cm. *Disk*, samtidig med kalken. På randen er graveret fire kors og i bunden en krans af barokblomster omkring Alexander Rumohr og Karen Andersdatter Skyttes sammenskrevne initialer. *Oblatæske* med Københavns bystempel 1852 og mestermærke for Anton Michelsen. På låget er et støbt krucifiks, og med versaler er graveret kirkens navn og initialerne CHRL 1852 (Christiane Henriette Rosenørn-Lehn). *Vinkande* fra o. 1850, sort, af københavnsk porcelæn. †*Kalk* og *disk*, skænket 1576 af en bonde, Claus Jensen, som til gengæld fik overladt en kirken tilhørende vejrmølle, som sognets bønder dog snart efter krævede tilbagegivet kirken¹¹. †*Vinflaske* af tin, nævnt 1697, omstøbt 1713 (rgsk.).

Sygekalk fra o. 1700, 12 cm høj. Rund fod med platte over vulst, trindt skaft og fladrund, midtdelt knop samt halvkugleformet bæger. På foden mestermærke for Anders Jensen Scheel, Nykøbing (Bøje 2108). *Disk* med cirkelkors på randen og graverede, ukendte initialer ISL og MNS 1658 under bunden. Ukendt mestermærke, et sammenskrevet S L.

Alterstager. 1) (Fig. 11) o. 1625—1650, af messingblik. Profileret fod med tre rækker runde bukler; skaftet er ottekantet under og snoet over en profileret ring; profileret lyseskål med to rækker vredne, pæreformede bukler. Lysetorn af messing. 49 cm høje.

2) Bordstager af verdslig type fra o. 1650. Bred, profileret fod med en flad, stærkt udladende ring under skaftet, som er skruet fast i foden og foroven ender i en lysepibe. Under foden er med uøvet hånd graveret initialerne AISH og G (eller C) K.

†*Messehagel* af rødt fløj, nævnt 1708 (rgsk.).

†*Røgelsekar* af malm, nævnt 1721 (rgsk.).

Døbefont, romansk, af granit. Kummen, der er stærkt ophugget, har foroven en arkadefrise med kors under bueslagene. Den trapezformede fod er ny. Fonten er kommet til Majbølle 1878 (syn), vistnok fra Vignæs, hvor man antagelig har kasseret den ved kirkens ombygning. (Mackeprang: Døbefonte, s. 122). †*Døbefont* af terracotta, skænket 1854 (syn).

Dåbsfade. 1) Sydtysk arbejde fra o. 1575. I bunden en opdrevet bebudelses-

scene og på randen indstemplede ornamenter. Tvm. 39 cm.

2) Et smukt nederlandsk arbejde fra o. 1650. I bunden er Jesu dåb fremstillet på baggrund af viltert rankeslyng med store barokblomster, på randen findes springende hjorte i en bort af tilsvarende slyngværk. Tvm. 75 cm.

†*Dåbskande* af tin fra 1673, med graveret indskrift: »Denne Potte foræret af B.R.D. i Mariboe, S(alig) Rasmus Madsen Skræders Daatter her i sognet, hendes Daabs Kirche til Ære og Amin-delse A(nn)o 1673« (præsteindb. 1755). 1767 blev kanden omstøbt; til den gamle indskrift, som delvis bibeholdtes, føjedes ordene: »Forbedret og omgjort af Stedets Herskab, welbaarne Herr Conferentz-Raad Lehn Anno 1767« (syns-protokol).

†*Korbuekrucifiks*(?) 1724 blev »Billet eller Crucifikset« repareret (rgsk.).

Prædikestol, nygotisk, fra 1854 (syn) med himmel fra 1877, tegnet af arkitekt Ove Petersen⁸.

†*Prædikestol*, rimeligvis fra 1600'ernes slutning, da kirken 1686 manglede en prædikestol¹². 1820 klagede synet over, at prædikestolen ikke var malet efter en reparation nogle år tidligere, ligesom man savnede en himmel, som tydeligvis havde været der engang.

Stolestaderne er nye. †*Stolestader*. 1693 fornyedes 14 stole, og 1720 forfærdigedes stole til tårnrummet og den lille kirke (rgsk.). 1820 manglede alle stole døre og maling (syn). 1853 udskiftedes alle stolene (syn).

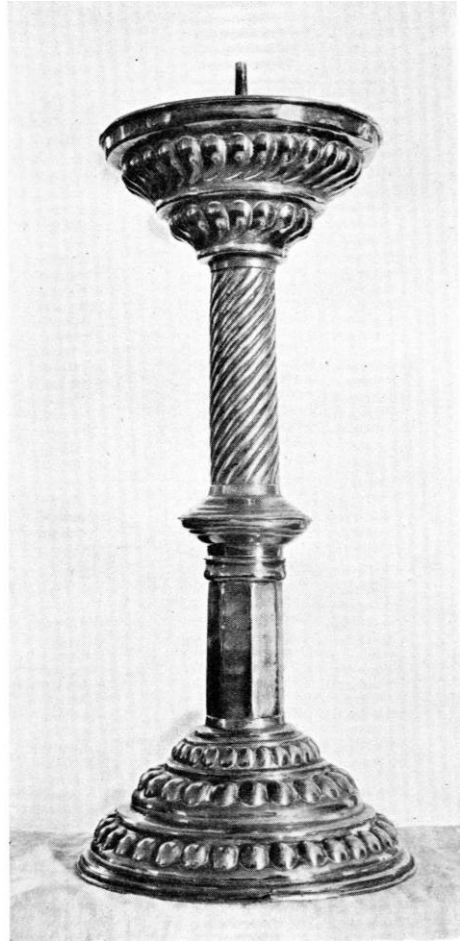
†*Kiste* af eg, nævnt 1697 (rgsk.).

Pulpitur, nyere, i kirkens vestende. †*Pulpitur*, opsat 1723 af snedker Hans Wibertsen. I den ene ende indrettedes to indlukte stole (rgsk.).

Orgel skænket af kirkeeejeren 1856 (syn).

†*Pengeblok*, nævnt 1693, da den fik ny lås (rgsk.). 1724 flyttedes den fra våbenhuset ind i kirken (rgsk.), og 1818 var blokken udelig (syn).

†*Klingpung*, nævnt 1721 (rgsk.).

K. W. 1951

Fig. 11. Majbølle. Alterstage (s. 976).

Præsterækketavler. Fire trætavler med karnisprofilerede rammelister og gul kursiv på sort bund. Den ældste er opsat af sognepræst, magister Mogens Knudsen Hosum »til første Aarlig Jubel-Fæst efter ankomsten til stedet« (1723). På sydkapellets vestvæg.

Lysekroner i barok med graveret årstal 1702, skænket af Hans Pedersøn Staael i Nykøbing (rgsk.). Profileret stang med hængekugle forneden og en ørn som topfigur; 2 x 6 S-svungne lysearme med riflede lyseskåle. På hængekuglen er graveret en rimet, ret uforståelig religiøs indskrift, som dog lader formode, at kronen er skænket som tak for redning af havsnød. Nederst står: »Nykøbing den 24. December Anno 1702«. I koret.

Klokker. 1) 1621, støbt af Hans Huve i Stralsund. Om halsen en lille blomsterbort og derunder en fireliniet versalindskrift på dansk, latin og plattysk med mange misdannede typer: »Till Gutz erre haffver Rasmus Hanson, Peter Lavrtzon i Hiellm, kiercke wrrer (værger) och alle meningheds sogenmend i Maeibolle sogen giffven denne klokke till S. Anna kiercke och paa warris egne bekosteninge anno 1621. Si Deus por(!) nobis qis(!) konttra nos (»hvis Gud er med os, hvem kan da være mod os«). Dorch Gottes g[n]ade bin ick geflaten, M. Hans Huve hefdt mi thom Sunde gegaten« (»ved Guds nåde er jeg støbt, mester Hans Huve har støbt mig i (Stral)sund«). Som skille tegn er anvendt blomster, rosetter og bomærker. På legemet findes fire små relieffer: 1) jomfru Maria på måneseglen med barnet på venstre arm, scepter i højre hånd og krone på hovedet. 2) Judith med Holofernes' hoved i den ene hånd og et sværd i den anden. 3) Jesus i Gethsemane have. 4) En mand med en lang stav i hånden. På siden findes to utydelige montaftryk. Hankene er glatte. Tvm. 73,5 cm.

2) Omstøbt 1911 af B. Løw og Søn, København (sml. †klokke nr. f).

†*Klokker.* 1) 1474. Om halsen latinsk og plattysk minuskelindskrift med en del støberfejl: »O rex glo[r]ie criste veni [cum] pace sancte anne bidde vor uns mccccxxiiii« (»o Kristus, ærens konge, kom med fred. Hellige Anna, bed for os 1474«). Tvm. 123 cm, vægt o. 1000 kg. (Uldall, s. 105). Omstøbt 1911 (sml. ovenfor, klokke nr. 2).

2—3) 1528 havde kirken foruden nr. 1 to mindre klokker, den ene på fem skippund (800 kg), som begge afleveredes ved klokkeskatten samme år.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) 1612. Hans Asmus Hanssen. Rødlig kalksten, 148 x 79 cm, med store, fordybede versaler. Stenen er helt glat, bortset fra gravskriften (plattysk) på øvre halvdel: »Dise sten hort Hans Asmus Asmus(!) Hanssen V. S. E. 1612«. Tidligere i skibets gulv (synsprotokol 1862) nu indmuret i korets sydvæg.

2) Efter 1626. Borger i Saxkøbing, Jacob Henricsøn, død 16□, og hustru Cristine Hansdatter, død 2. febr. 1626 (syv børn, hvoraf to lever), samt Susanna Frederichsdatter, død 16□. Mørk, grålig kalksten, 174 x 104 cm, med fordybede versaler. Stenen har øverst et opstandelsesrelief, derunder gravskriften og under denne et bomærkeskjold og Jesumonogram, flankeret af rulleværksornamenter. I hjørnerne store cirkelfelter med plumpe englehoveder, mellem de nederste en liggende engel med dødssymboler. I sydkapellets vestvæg.

3) 1690, med indskrift fra 1727. Adam Roy, død 1690, sidste residerende sognepræst i Majbølle før annekteringen til Sakskøbing. Rødlig gotlandsk kalksten, 136 x 78 cm, med fordybede versaler. Det fortælles, at stenen, der oprindeligt var skriftløs, blev fjernet af en degn, Niels Puge, som anvendte den som bordplade; men med kirkeejeren, Abraham Lehns tilladelse lod enken den lægge på plads igen, forsynet med indskrift (præsteindb.). Til disse begivenheder hentydes der i den rimede indskrift, som er bekostet af enken, Anna Kier[ulff] 1727. Stenen er itubrudt forneden, hvorfor navnets slutning er ulæseligt. Tidligere i korgulvet (synsprotokol 1862), nu i korets nordvæg.

4) 1712. Glat, rød kalksten, 174 x 150 cm, med fordybede versaler. Indskriften består af ukendte initialer: »E.O. SB E.MT (sammenskrevet). D H.B.K.D.ST oc L.H.V.B.C V 1712«. Tidligere i skibets gulv (synsprotokol 1862), nu indmuret i sydkapellets vestvæg.

Begravelse. I en tilmuret hvælving under tårnet er Abraham Lehn til Berridsgaard og hans nærmeste slægt begravet (synsprotokol 1862). Kisterne stod tidligere i en fåben begravelse i tårnrummet¹³, på hvis nordvæg der 1854⁸ er opsat en *mindetavle* over Abraham Lehn til Berritzgaard, Højbygaard, Fuglesang og Prierskov, født 10. maj 1701, død 31. juli 1757, og hustru Sophie Amalie Edinger, født 21. marts 1700, død 28. jan. 1768, samt døtrene Ingeborg Dorothea, født 30. jan. 1734, død 7. jan. 1751, og Sophie Amalie, født 4. juni 1737, død 20. febr. 1754, og sønnen Johan Lehn, født 18. jan. 1763, død 1. maj 1766. Rød kalkstenstavle med fordybede versaler i profileret sandstensramme. Over tavlen hænger et lille metalkrucifiks, rimeligvis fra en kiste.

Kirkegårdsmonumenter. 1) O. 1824. Sognepræst Johan Jacob Meding, født 25. okt. 1774, død 5. aug. 1824. Hvid, flammet marmorplade, 42 x 24,5 cm, med fordybede versaler. Indmuret i en støttepille ved sydkapellet.

2) O. 1831. Gårdmand Lars Larsen Brandt, født 28. okt. 1768, død 30. aug. 1831. Støbejernskors på familiegravsted nord for kirken.

3) O. 1842. Marie Magrethe Amalie Lund, født Jürgens, født 30. nov. 1800, død 12. dec. 1842 (syv børn). Nygotisk, spidsbuet støbejernsplade med reliefversaler, kronet af et kors. Indmuret i sydkapellets østmur.

KILDER OG HENVISNINGER

Lollands Rytterdistrikts Kirkeregnskaber 1688—1725 (RA); Regnskaber for Lolland 1694—95, 1699—1715, 1719—20 (stiftsøvrighedsarkivet, LA). — Synsforretning 1721 (Kommissionsakter og Domme ang. Laaland og Falsters Rytterdistrikts Kirker 1741, 2. bd.; Vejl. Arkivregist. II, 123; RA); Synsforretninger over Kirker og Præstegaarde m. v. 1803—13, 1816—24, div. år (stiftsøvrighedsarkivet, LA); Provsteprotokol for Musse Herred 1820—29; Syn over Lollands østre Provsti 1829—44, Syn over Musse Herred 1849—61 (provstearkivet, LA); Syn over Musse Herred 1861—80 (bispens arkiv, Nykøbing). — Synsprotokol 1862—1925 (ved kaldet). — Udskrift af Orebygaards godsarkiv (NM. arkiv). — Kaldsbog 1844—1916 (ved kaldet). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen og C. Engelhardt 1880, O. Norn, K. Weber-Andersen, E. Skov og Aa. Roussell 1951.

S.Abildgaard: Notesbog I. 1756. S. 75 (NM).

¹ Repertorium 24. april 1486. ² Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 459; jfr. J. Friis: Laaland-Falster I, 468. ³ Suhms Saml. II, 2. hefte, s. 63. ⁴ Kronens Skøder IV, 655 ff. ⁵ Bobé, Graae og West: Danske Len, s. 345. ⁶ Gl. kgl. Saml. 4° 2351 (kgl. Bibl.); jfr. Ny kgl. Saml. fol. 409, s. 235 (J. Bircherod 1732, kgl. Bibl.). ⁷ Optegnelse i Dansk Folkemindesamling. ⁸ Orebygaards godsarkiv. ⁹ F. R. Friis: Historisk-topographiske Efterretninger om Musse Herred i Laaland II, 157. ¹⁰ J. Magnus-Petersen: Kalkmalerier i danske Kirker. 1895. S. 80. (En indberetning af J. Kornerup 1876 er gået tabt). ¹¹ Kancelliets Brevbøger 1. aug. 1576. ¹² Dokumenter ang. Kongens Kirkers Tilstand, Kgl. Majestæts Kirker i Lolland (Vejl. Arkivregist. II, 117). ¹³ Larsen: Laaland Falster II, 92.

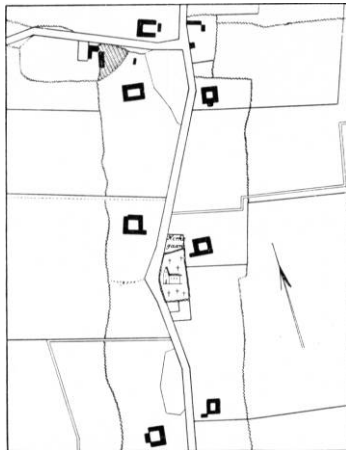

Fig. 12. Majbølle 1808.